

Zilele Chișinăului la Târgoviște au fost pline de activități culturale, întruniri de afaceri cu semnarea unor contracte de schimb reciproc în domeniile culturii și învățământului. Este o dovadă în plus că am avut parte de gazde foarte ospitaliere, oameni cu suflet mare, care ne-au ghidat prin locurile cele mai captivante din Târgoviște, oraș medieval, oraș istoric cu arhitectură frumoasă și, totodată, oraș contemporan.

Capitală de țară timp de peste trei secole, astăzi Târgoviște trăiește nu numai prin amintirile păstrate sub fiecare piatră, ci și prin construcții moderne cu aspirații

de oraș al unei țări ce face parte din Uniunea Europeană. Municipiul cu circa o sută de mii de locuitori s-a afirmat ca centru cultural, istoric și turistic european, dar și ca centru economic.

Credem că și Zilele municipiului Târgoviște la Chișinău vor fi la fel de interesante, frumoase și utile, căci și noi avem cu ce ne mândri și ce arăta fraților de peste Prut, vizitatorilor din lumea întreagă aici, la noi acasă. Iar unul din punctele de referință ar fi bibliotecile noastre, în care lucrează adevărați profesioniști și care sunt unul din modelele de activitate ce se impun a fi cunoscute.

UN POD AL SPIRITUALITĂȚII, DE LA NISTRU LA OLT

Tamara GORINCIOI,

Biblioteca din Vadul lui Vodă (copii)

ADEVĂRATE MUZEE DE ISTORIE ȘI CIVILIZAȚIE ÎN AER LIBER

La sfârșitul superbeii luni octombrie 2006, în inima Olteniei, la Slatina a prins rădăcini un vis: s-a mai înălțat o punte spirituală între românii de pe ambele maluri ale Prutului, sau mai exact – a românilor de pe Olt și de pe Nistru. Totul s-a întâmplat la 28 octombrie a.c., la baștina unor faimoase personalități ca: scriitorii Ion Minulescu, Barbu Mumuleanu, Eugen Ionescu, Anghel Dumbrăveanu, diplomatul Nicolae Titulescu, savantul Dumitru Caracostea (considerat, ca erudiție, de talia lui B.P. Hasdeu), pianistul Dinu Lipatti, Henri Coandă - pionier al aviației mondiale etc., etc. Aici, a fost lansat proiectul european *Tradiție și contemporaneitate*, având ca protagoniști Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, cu filiala „Vadul lui Vodă” (copii), Biblioteca Județeană „Ion Minulescu” și Școala cu clasele V-VIII „Ștefan Protopopescu” din muni-

cipiul Slatina. E un proiect de avengură, cu derulare în anii 2006-2010, coordonat de Inspectoratul școlar, Palatul copiilor, Casa corpului didactic din orașul-gazdă și, respectiv, de către Direcția cultură și Direcția învățământ ale municipiului Chișinău. Autorii și promotorii acestei inițiative de colaborare pun accentul pe păstrarea obiceiurilor și tradițiilor specifice românilor de pretutindeni, lansarea proiectelor de parteneriat cu instituțiile implicate, în scopul conservării și mediatizării la nivel național și internațional a valorilor folclorice ale neamului.

„Cine vrea să deslușească ceva din spiritul românilor de pretutindeni, ar trebui să asculte cântecul popular, să joace o horă și o sârbă strămoșească alături de țărani îmbrăcați în costumele păstrate cu sfințenie de înaintași, să admire țesăturile scoase din război și ceramica realizată

de meșterii olari. Iar frumusețea folclorului trebuie simțită și prețuită de copii, de la o cât mai fragedă vârstă”, se afirmă în motto-ul proiectului. Este, credem, deosebit de binevenit și oportun pentru noi, partea basarabeană, poate mai ales acum, când suntem martorii unor ciudate schimbări în învățământ, în activitatea culturală, schimbări prin care se încearcă a se șterge din memoria tinerei generații istoria milenară a neamului, cu tot ce avem mai de preț: faptele de glorie ale înaintașilor, datini străbune, cântec și dans popular, port, alte manifestări de simțire românească.

O adevărată carte de istorie, de civilizație și cultură națională sunt și monumentele trecutului. Ne-am convins de aceasta în Oltenia, vizitând acolo mănăstiri, muzee istorice, etnografice, de artă, vestigii prețioase, monumente ale naturii. Pe parcursul proiectului, toate acestea vor putea fi vizitate de către elevii, profesorii, cetățenii simpli din Chișinău – Vadul lui Vodă, de alți parteneri posibili.

Străvechile plaiuri ale Olteniei, Valea Oltului, Lotrișorul, Argeșul și alte locuri parcă binecuvântate de Dumnezeu te emoționează mult și te încarcă cu o energie purificatoare, conștientizând faptul că mergi pe urmele străbunilor, ale domnitorilor, descălătorilor și ctitorilor Țării Românești precum Mircea cel Bătrân, Matei Basarab, Mihai Viteazul, Constantin Brâncoveanu, Alexandru Vodă, Ștefan Cantacuzino ș. a.

Cartea de vizită a Olteniei ar putea fi, înainte de toate, Mănăstirea Cozia, aflată pe traseul european ce duce spre Sibiu și Brașov, una dintre cele mai importante ctitorii a voievodului Mircea cel Mare, zidită între anii 1386-1393. În biserica mănăstirii și-a ales locul de odihnă veșnică, precum și loc pentru portretul votiv „marele voievod și domn”, pictat în

partea dreaptă a naosului. Vechile fresce au păstrat chipul lui Mircea cel Mare zugrăvit în naos, pe zidul din dreapta, în înfățișarea sa de ctitor, îmbrăcat în costum de mare cavaler medieval apusean, alături de fiul său Mihail. În hrisovul dat de Mircea cel Mare Mănăstirii Cozia în anul 1406, se pot vedea titlatura voievodului român și granițele stăpânite de el. Se știe că Mircea cel Bătrân, al cărui nume nu în zadar îl poartă un impunător bulevard din Chișinău, a întreținut relații bune cu Moldova lui Alexandru cel Bun. Fiind un excelent diplomat, el a stabilit legături favorabile și cu Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei, cu regele Poloniei Vladislav Jagiello și alți suverani de seamă din acea epocă.

O perlă arhitectonică și o certă mărturie a ortodoxiei este și „Mănăstirea dintr-un Lemn”, ctitorită de Matei Basarab. Potrivit unei vechi tradiții locale, ar fi luat ființă în primele decenii ale secolului al XVI-lea, prin edificarea în acest loc a materialului unui singur stejar. Conform unor mărturii documentare consemnate de diaconul Paul de Alep, care l-a însoțit pe Patriarhul Macarie al Antiohiei în călătoriile acestuia prin Țările Românești, un călugăr ar fi găsit o icoană a Maicii Domnului, în scorbura unui stejar secular. În acel moment el ar fi auzit o voce ce l-a îndemnat să zidească o mănăstire din trunchiul aceluia copac. Icoana Maicii Domnului de care este legată existența acestui sfânt așezământ monahal, se păstrează cu multă venerație în biserica mare. Ea are dimensiuni impresionante, fiind înaltă de 1,50 m și lată de 1,10 m. În anul 1929, Andrei Grabar de la Universitatea din Strasbourg a vizitat mănăstirea și, studiind icoana, a identificat-o ca fiind pictată în secolul IV la mănăstirea Theothokos din Grecia, după un model care se spune că ar fi aparținut Apostolului Luca,

cel care a pictat-o pentru prima dată pe Fecioara Maria. Specialiștii consideră că în lume se mai păstrează trei exemplare asemănătoare celei de la „Mănăstirea dintr-un Lemn”.

Surpriza cea mare ne-a așteptat la Muzeul Satului Vâlcea, ce are un loc definit în rețeaua muzeelor în aer liber din România și care fascinandu-ne prin căsuțele și conacele vechi, prin bisericuțele din lemn, cârciumioare și hanuri din sec. XIX, ne-a invitat pentru o clipă să redvenim copii și să luăm loc în băncuțele

din lemn, cu călimări și tăblițe de scris, într-o clasă de școală rurală de la începutul sec. XX, de pe vremea luminatului ministru al educației Spiru Haret. Aici, învățătorul-ghid, pe nume Vasile Oprea, ce amintea prin volubilitatea sa și felul jucăuș de a povesti, de Ion Creangă, ne-a frapat prin abecedarul vechi și ingenios al lui Nichifor Crainic, editat la 1933, moștra numărul unu și mândria muzeului. Un document ce vorbește de la sine despre legăturile de veacuri și rădăcinile comune ale otenilor și moldovenilor.

TRADIȚIILE POPULARE – DIPLOMA NOASTRĂ DE NOBLEȚE

Chiar dacă drumul spre Slatina e de peste 700 de kilometri, ajunși la fața locului, contactând cu minunatele cadre didactice și elevii de la școala „Ștefan Protopopescu”, asistând la sesiunea de comunicări *Tradiție și contemporaneitate* (la care au participat circa 300 de reprezentanți ai județului Olt – învățători, educatori de grădiniță, bibliotecari, profesori) am sesizat că mai dureroase sunt distanțele din sufletele noastre, înstrăinate artificial de regimurile de ocupație.

Ca să ne simțim ca acasă, ca între frați, organizatorii sesiunii, dna prof. Claudia Munteanu, directorul școlii, Florina Brăileanu, Elena Păun, Vatica Pătrașcu, învățătoare, Camelia Ungureanu, bibliotecară, au pus atâta suflet și căldură în organizarea acestui eveniment, au programat în special pentru noi, oaspeții din R. Moldova, fiecare zi, fiecare oră într-o ambianță specifică tradițiilor românești și spiritului ospitalier oltenesc, punându-ne la dispoziție mape, pliante, CV-ul Școlii „Ștefan Proto-

popescu”, ghiduri ale județului Olt. Am fost profund emoționați și atunci când delegația din Vadul lui Vodă, formată din reprezentanți ai școlii primare, Liceului „Ștefan Vodă” și Bibliotecii „Vadul lui Vodă” (copiii din localitate a fost primită nu doar cu tradiționala pâine și sare, dar și pe fondalul cântecului „Eminescu” de Ion Aldea-Teodorovici. S-au axat pe aceste criterii și deplasările - la Colegiul „Alexe Marin”, la școala cu clasele I-VIII din comuna Găneasa, care au pregătit cu această ocazie un amplu program artistic cu prezentarea obiceiurilor din zona

rurală și o cină cu specific tradițional. Micii artiști, care au pregătit o șezătoare autentică cu cântece, dansuri, fiuioare de lână, au evoluat cu atâta farmec și grație, ca niște veritabili artiști.

Partea centrală a evenimentului l-a constituit sesiunea de referate și comunicări din cadrul proiectului *Tradiție și contemporaneitate*. Înainte de deschiderea oficială a evenimentului, delegația din R. Moldova a fost primită de către conducerea Inspectoratului Județean Olt, în persoana dlui inspector general Carol Covaci și de Ilie Brăileanu, directorul Casei Copiilor, conducătorul artistic al ansamblului folcloric „Plaiurile Oltului”, protagonistul faimosului dans „Călușul”. Dl Carol Covaci, un român sadea, cu viță de basarabean – maică-sa e originară din Soroca – a salutat desfășurarea simpozionului *Tradiție și contemporaneitate*, afirmând că anume tradițiile, manifestările populare și culturale ale românilor de pretutindeni ne vor apropia, ne vor uni, ele fiind cartea noastră de vizită și o garanție în procesul de integrare în circuitul valorilor europene. Frumosul, bărbătescul dans „Călușul”, originar din Oltenia, a fost propus de curând de către Ministerul Culturii al României să fie introdus în patrimoniul cultural UNESCO. „Călușul” din Slatina, montat și la Chișinău, în Ansamblul academic „Joc” - firește, de către faimosul coregraf oltean Ilie Brăileanu, va evolua cu circa 200 de dansatori în anul 2007, la Sibiu – orașul românesc care, timp de o lună, va fi capitala culturală a Europei.

Ulterior, simpozionul la care au participat circa 300 de invitați din județul Olt, a fost salutat de „Plaiurile Oltului” cu același pitoresc dans „Călușul”. Activând în patru workshop-uri, sesiunea a întrunit următoarele teme: *Tradiții și obiceiuri din viața omului* (moderator Elena Păun), *Etnografie și folclor* (Florica Brăileanu), *Obi-*

ceiuri religioase (Vatica Pătrașcu), *Folclorul – sursă de inspirație pentru scriitorii români* (Camelia Ungureanu). Au trezit un viu interes comunicările: *Nunta creștină*, *Obiceiuri populare între real și legendă*, *Portul popular în județul Olt*, *Tradiții populare la vârsta școlară*, *Costumul de călușărit* și nu în ultimul rând - comunicările prezentate de partenerii din Vadul lui Vodă – *Folclorul din Basarabia – ambasador ai românătății noastre* (Tamara Ciobanu, Ecaterina Tulgara, Biblioteca „Vadul lui Vodă” (copii), *Tradiții populare de pe malul Nistrului* (Margareta Goraș, Liceul „Ștefan Vodă”, Natalia Cotoman, școala primară din localitate).

Biblioteca județeană „Ion Minulescu” din Slatina, adevărat templu de cultură și spiritualitate, cu un fond impunător de circa 270.000 volume - unde l-am avut pe post de ghid chiar pe dl Paul Matiu, directorul instituției - ne-a frapat prin sălile spațioase, echipament tehnic, mobilier și utilaj adecvat.

Mândria bibliotecii este fondul de valori bibliofile cu circa 7000 volume și colecții speciale de ediții *princeps*, între care am descoperit și acea „Biblie a istoriei și criticii literare românești” - *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* (1941) de G. Călinescu. O adevărată comoară sunt cărțile și manuscrisele vechi - vestigii de civilizație și noblețe, printre care *Istoria universală* de egumenul Grigorie, *Hronical vechimei a romano-moldo-vlahilor* de Dimitrie Cantemir, *Începuturile românilor în Dacia* de Petru Maior, *Pravila domnului Vodă Caragea*, *Poezii de lenăchiță Văcărescu* etc., un lot de carte donată de Mănăstirea Brâncoveni.

Ne-a impresionat nu mai puțin și sălile moderne de carte precum Secția europeană - cu literatură în engleză și în franceză, Secția de însușire a limbilor străine, Secția de muzică, Sala de jocuri și spectacole pentru copii, Sala de mani-

festări culturale etc.

În semn de mulțumire i-am înmănat dlui Paul Matiu un set de cărți de la Biblioteca „B.P. Hasdeu” din Chișinău și, bineînțeles, revista *BiblioPolis*, în care dânsul a avut inserat un interviu în anul 2004. Transmițând salutări cordiale și colegiale dnei Lidia Kulikovski de la Chișinău, domnul director a remarcat ținuta elegantă a revistei *BiblioPolis*, conținutul bogat, divers, mesajul modern, european, însă

axat pe spiritul românesc al materialelor, afirmând că mulți dintre colegii săi ar fi onorați să colaboreze la o publicație de cultură ca cea editată de BM „Hasdeu”, care lesne ar concura cu cele existente la Slatina, Craiova sau chiar București. De altfel, *BiblioPolis*-ul a trezit interes și s-a bucurat de multe aprecieri - și la Consiliul Județean Olt, și printre gazetari, scriitorii de la diferite redacții, și printre profesorii din școlile pe care le-am vizitat.

ASTFEL NE VOM ÎNTOARCE LA IZVOARELE CURATE ALE SUFLETULUI

Reîntorși acasă, ne dăm seama și mai mult cât de impresionantă a fost ospitalitatea și frumusețea plaiurilor oltene, cât de puternic ni s-au întipărit în memorie documentele seculare de istorie ce confirmă că suntem români și punctum, că rădăcinile noastre adânci, de la Decebal, Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Dimitrie Cantemir, Constantin Brâncoveanu, frații Greceanu, cei care au transpus în română Biblia, în anul 1688, corifeii Școlii lingvistice și culturale din Ardeal, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu ș. a. sunt viguroase, vor da altoi în lume prin capacitatea noastră de a le cinsti și a le păstra prin urmașii urmașilor noștri. Acordul de parteneriat, început în acest octombrie la Slatina, se datorează bunilor noștri prietini și colegi olteni: doamnele Florina Brăileanu și Camelia Ungureanu, de la școala „Ștefan Protopopescu”, dl Ilie Brăileanu, director artistic al ansamblului *Plaiurile Oltului*, dl Paul Matiu, directorul Bibliotecii Județene „Ion Minulescu”, dl Gheorghe Copiloi, șeful Consiliului Județean Olt.

Aceste legături constituie un argument în plus că reunirea noastră, integrarea noastră în Europa, se face și se va face de la inimă la inimă, de la comună la comună, de la oraș la oraș. Acordul

educațional semnat, pe parcursul anilor 2006-2010 prevede călătoria la mănăstiri și muzee, selectarea tinerelor talente pentru un Festival internațional, editarea unui ziar comun și a unei monografii, vorbește doar în favoarea apropierii noastre spirituale și culturale. Chiar și o persoană străină de simțirea românească, călătorind măcar o singură dată în Valea Oltului, sau la Putna lui Ștefan cel Mare, la alte mănăstiri din Bucovina, pe serpentinele Carpaților, spre Maramureș, la Botoșanii lui Eminescu, lorga și Enescu, văzând Bucureștii ce se transformă pe zi ce trece într-un oraș cu adevărat occidental etc., etc. - se va simți fascinat și atras de valorile noastre naționale, va realiza că aceste pământuri frumoase, vestigiile ce datează de mii de ani, vechile așezăminte de credință și cultură, sunt niște icoane, niște cărți sfinte, fără de care am fi mult mai săraci și mai fără de rost în această viață. Iar cu ele devenim infinit mai bogați și mai buni, căci prin ele noi suntem mai aproape de Dumnezeu...

Mulțumim pe această cale minunatelor noastre gazde din Slatina, așteptându-i în vizită la Chișinău, în alte localități basarabene, pe malul bătrânului Nistru, care tănuiește povestea de demult a acestor plaiuri românești.